

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē

॥ *ēkaṣaṣṭitamaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkaśaṣṭitamah sargaḥ ॥

śrīrāmalakṣmaṇābhyāṃ sītāyā anvēṣaṇaṃ tasyā anadhigamē
śrīrāmasya vilāpaśca

dr̥ṣṭvā”śramapadaṃ sūnyaṃ
rāmō daśarathātmajaḥ |
rahitāṃ parṇasālāṃ ca
praviddhānyāsanāni ca ॥ 3.61.1 ॥

adr̥ṣṭvā tatra vaidēhīṃ
sannirīkṣya ca sarvaśaḥ |
uvāca rāmaḥ prākruśya
pragṛhya rucirau bhujau ॥ 3.61.2 ॥

kva nu lakṣmaṇa vaidēhī
kaṃ vā dēśamitō gatā |
kēnāhṛtā vā saumitrē
bhakṣitā kēna vā priyā ॥ 3.61.3 ॥

vṛkṣēṇāvārya yadi mām
sītē hasitumicchasi |

alaṃ tē hasitēnādya

māṃ bhajasva suduḥkhitam || 3.61.4 ||

yaiḥ parikrīḍasē sītē

viśvastairmṛgapōtakaiḥ |

ētē hīnāstvayā saumyē

dhyāyantyasrāvilēkṣaṇāḥ || 3.61.5 ||

sītayā rahitō'haṃ vai

nahi jīvāmi lakṣmaṇa |

vṛtaṃ śōkēna mahatā

sītāharaṇajēna mām || 3.61.6 ||

paralōkē mahārājō

nūnaṃ drakṣyati mē pitā |

kathaṃ pratijñāṃ saṃśrutya

mayā tvamabhiyōjitaḥ || 3.61.7 ||

apūrayitvā taṃ kālaṃ

matsakāśamihāgataḥ |

kāmavṛttamanāryaṃ vā

mṛṣāvādinamēva ca || 3.61.8 ||

dhik tvāmiti parē lōkē

vyaktaṃ vakṣyati mē pitā |

vivaśaṃ śōkasantaptaṃ

dīnaṃ bhagnamanōratham || 3.61.9 ||

māmihōtsṛjya karuṇaṃ

kīrtirnaramivānṛjum |

kva gacchasi varārōhē
mā mōtsṛja sumadhyamē || 3.61.10 ||

tvayā virahitaścāhaṃ
tyakṣyē jīvitamātmanaḥ |
itīva vilapan rāmaḥ
sītādarśanalālasaḥ || 3.61.11 ||

na dadarśa suduḥkhārtō
rāghavō janakātmajām |
anāsādayamānaṃ taṃ
sītāṃ śōkaparāyaṇam || 3.61.12 ||

pañkamāsādya vipulaṃ
sīdantamiva kuñjaram |
lakṣmaṇō rāmamatyārtha -
muvāca hitakāmyayā || 3.61.13 ||

mā viṣādaṃ mahābuddhē
kuru yatnaṃ mayā saha |
idaṃ girivaraṃ vīra
bahukandaraśōbhitam || 3.61.14 ||

priyakānanasañcārā
vanōnmattā ca maithilī |
sā vanaṃ vā praviṣṭā syā -
nnalinīm vā supuṣpitām || 3.61.15 ||

saritaṃ vāpi samprāptā
mīnavañjulasēvitām |

vitṛāsayitukāmā vā

līnā syāt kānanē kvacit || 3.61.16 ||

jijñāsamānā vaidēhī

tvāṃ mām ca puruṣarṣabha |

tasyā hyanvēṣaṇē śrīman

kṣipramēva yatāvahē || 3.61.17 ||

vanaṃ sarvaṃ vicinuvō

yatra sā janakātmajā |

manyasē yadi kākutstha

mā sma śōkē manaḥ kṛthāḥ || 3.61.18 ||

ēvamuktaḥ sa sauhārdā -

llakṣmaṇēna samāhitaḥ |

saha saumitriṇā rāmō

vicētumupacakramē || 3.61.19 ||

tau vanāni girīṃścaiva

saritaśca sarāṃsi ca |

nikhilēna vicinvantau

sītāṃ daśarathātmajau || 3.61.20 ||

tasya śailasya sānūni

śilāśca śikharāṇi ca |

nikhilēna vicinvantau

naiva tāmabhijagmatuḥ || 3.61.21 ||

vicitya sarvataḥ śailaṃ

rāmō lakṣmaṇamabravīt |

nēha paśyāmi saumitrē
vaidēhīṃ parvatē śubhām || 3.61.22 ||

tatō duḥkhābhisantaptō
lakṣmaṇō vākyamabravīt |
vicaran daṇḍakāraṇyaṃ
bhrātaraṃ dīptatējasam || 3.61.23 ||

prāpsyasē tvaṃ mahāprājña
maithilīṃ janakātmajām |
yathā viṣṇurmahābāhu -
rbaliṃ baddhvā mahīmimām || 3.61.24 ||

ēvamuktastu vīrēṇa
lakṣmaṇēna sa rāghavaḥ |
uvāca dīnaya vācā
duḥkhābhihatacētanaḥ || 3.61.25 ||

vanaṃ suvicitaṃ sarvaṃ
padminyaḥ phullapaṅkajāḥ |
giriścāyaṃ mahāprājña
bahukandaranirjharāḥ |
nahi paśyāmi vaidēhīṃ
prāṇēbhyō'pi garīyasīm || 3.61.26 ||

ēvaṃ sa vilapan rāmaḥ
sītāharaṇakarṣitaḥ |
dīnaḥ śōkasamāviṣṭō
muhūrtaṃ vihvalō'bhavat || 3.61.27 ||

sa vihvalitasarvāṅgō
 gatabuddhirvicētanahaḥ |
 niṣasādāturō dīnō
 niḥśvasyāśītamāyatam || 3.61.28 ||

bahuśahaḥ sa tu niḥśvasya
 rāmō rājīvalōcanaḥ |
 hā priyēti vicukrōśa
 bahuśō bāṣpagadgadaḥ || 3.61.29 ||

taṃ sāntvayāmāsa tatō
 lakṣmaṇahaḥ priyabāndhavam |
 bahuprakāraṃ śōkārtaḥ
 praśritaḥ praśritāñjaliḥ || 3.61.30 ||

anādr̥tya tu tad vākyaṃ
 lakṣmaṇōṣṭhapuṭacyutam |
 apaśyaṃstāṃ priyāṃ sītāṃ
 prākrośat sa punaḥ punaḥ || 3.61.31 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 aranyakāṇḍē ēkaṣaṣṭitamahaḥ sargaḥ ||